

SALVATOR FABRIS, JEHO TRADÍCIA A VPLYV

Krátke pojednanie o živote, žiakoch a tradícii veľkého majstra z Padovy.

Šermiarske umenie u nás bolo a stále je veľmi obľúbenou záležitosťou, či už vo forme scénického stvárnenia, rekonštrukcie bojového umenia, alebo jeho veľmi rýchlo napredujúcej športovej formy ktorá je vo svete HEMA stále populárnejšia. Dnes vidíme po celom svete obrovské množstvo rôznych podujatí, kde si ľudia vymieňajú svoje poznatky, navštevujú workshopy najrôznejšieho zamerania, alebo si merajú svoje sily na turnajoch ktoré už majú skutočne profesionálnu úroveň. Aj na Slovensku a v Čechách už vďaka kolegom ktorí vkladajú mnoho energie do organizácie podobných vecí vzniká tradícia veľmi kvalitných stretnutí. Osobne mám však pocit, že popri veľmi silnej a určite kvalitnej scéne Lichtenauerovského dlhého meča je u nás a u našich susedov rapírový šerm akosi v úzadí. Neviem čím to je, možno je to priama úmera k situácii v zahraničí, kde je tiež dlhý meč asi najpopulárnejšou zbraňou s ktorou chce každý mladý muž začať svoje poznávanie šermu. Pre mňa bol rapír a všeobecne taliansky spôsob šermovania a rozmyšľania o šerme vždy veľmi prítlačlivý a bol ťažiskom môjho záujmu od začiatku, kedy som v roku 1998 so šermom začal. Vtedy, ako mladý člen čisto scénickej skupiny som sa s Fabrisom zoznámil ako s „majstrom extrémnych polôh“ ale jeho učeniu som tak ako asi nikto okolo mňa veľmi nerozumel. Až o niekoľko rokov som zistil ako komplexný a pravdivý jeho systém je, tiež ale, že existujú aj iné, ďalšie nádherné talianske tradície šermu akou je napríklad bolonská či neapolská škola. Začalo sa tak nikdy nekončiacie poznávanie veľmi zaujímavých dejín bojového systému ktorý po veľmi dlhú dobu diktoval tón v šermiarskych sálach celej Európy. Som presvedčený, že je na Slovensku aj v Čechách dost ľudí, ktorí tiež cítia akýsi nedostatok spoločných aktivít alebo priestoru na napredovanie a rozvoj rapírovej komunity. Zaumienil som si preto popri dokončovaní mojej komplexnejšej práce o talianskom šerme kde mimo iných tém nájdete viac aj o predmete tohto článku priniesť z času na čas spracovanú nejakú tému, ktorá snáď bude záujemcom o rapír prínosnou a zaujímavou. Ponúkam vám tento článok o majstrovi, ktorého určite každý z vás pozná. Možno pre vás ale budú zaujímavé dodatočné informácie o jeho nasledovníkoch ako potenciálnych sekundárnych zdrojoch, z ktorých je možné pri štúdiu jeho odkazu čerpať.

„Drahý čitateľ, nebuď prekvapený, že je to obyčajný muž meča a nie znamenitý doktor či učenec čo sa odvažuje napísať túto knihu a dať ju do tlače. Radšej buď rád, že uvidíš šikovnosť zbrani a princípy šermu plne usporiadané do pravidiel a pokynov spôsobom rovnako systematickým ako u iných disciplín. Prosím maj vo mňa dôveru, pretože som počas svojho života nazbieral veľké množstvo skúseností, rovnako osobne ako i prevzatím znalostí iných.“

Salvator Fabris, *De Lo Schermo overo Scienza d'Arme*, 1606

Často krát sa hovorí, že Fabris je síce veľmi populárny, no nezanechal po sebe žiadnu tradíciu a už vôbec nie tak vplyvnú akou je napríklad rímsko-neapolská v podobe šermiarskej dynastie Marcelli. Nie je to pravda. Fabris mal mnoho nasledovníkov na severe Európy a v Nemecku o ktorých si ešte povieme, poďme však od začiatku. Ide snáď o najdôležitejší zdroj o šerme rapírom z prvej polovice sedemnásteho storočia vôbec ktorý dnes máme k dispozícii. Fabris sa narodil v Padove¹ v roku 1544. Stal sa jedným z najznámejších a najvplyvnejších majstrov talianskej školy. Žil svoj mladý vek v dobe keď šermiarskym sálam v taliansku vládol systém bolonskej školy (Manciolino, Marozzo, Viggiani, dal'Agocchie), ale tiež iné systémy, ktoré sú neskoršiemu Salvatorskému šermu bližšie, napríklad Camillo Agrippa z Milána ktorý pôsobil v Ríme. Vieme, že Fabris cestoval Európou tak ako aj iní známi majstri, aby sa učil šermiarskemu umeniu a aby tak mohol čo najlepšie zdokonaľovať svoj systém. Sám vraví, že svoje učenie z časti stavia na učení iných. Saint Didier ktorý je považovaný za otca francúzskej školy vo svojej knihe z roku 1573 spomína mladého Fabriciho ktorý ho navštívil s niekoľkými talianskymi priateľmi, pretože boli veľmi zvedaví na knihu, ktorú on sám v tom čase pripravoval a chceli debatovať o šerme. Nemáme žiadny dôkaz o tom, či bol Fabricie náš Salvator alebo nie, ide však v každom prípade o veľmi zaujímavú informáciu. V roku 1598 bol Fabris učiteľom vojvodu Johanna Frederika Gottorpa. Jeho služba trvala do roku 1601 kedy nastúpil do služieb dánskeho kráľa Kristiána IV. Svojmu predošlému patrónovi venoval ručne písanú učebnicu s názvom *Scientia e pratica dell'arme*. Počas svojho pôsobenia na dvore dánskeho kráľa bol Fabris menovaný najvyšším rytierom rádu siedmich srdc, čo bolo znakom jeho prestíže a postavenia na dvore. Bol to tiež kráľ Kristián, pod ktorého patronátom Fabris v roku 1606 vydal svoje veľmi známe dielo *De Lo Schermo overo Scienza d'Arme*. Práve kvôli Fabrisovi sa hovorí, že talianske umenie sa do Európy z talianska dostalo okľukou zo severu. Krátko po publikovaní svojej knihy sa vrátil do Padovy aby tam strávil zvyšok svojho života. Zomrel v roku 1618 na horúčku vo veku 74. Jeho meno bolo často počuť aj po jeho smrti. Mnohokrát ho citovali a komentovali iní majstri (napríklad Pallavicini v roku 1670, alebo Marcelli v roku 1686) a mnohí, napríklad Francesco Alfieri vo svojej knihe z roku 1640 o ňom hovorili ako o najväčšom mene svojej profesie.

Aj netalianski majstri ktorí boli aktívni v 17. storočí sa museli vysporiadať s excelentnými metódami Salvatora Fabrisa ktoré im pravdepodobne robili veľa nepríjemností. Napríklad Flámsky majster, pán Girard Thibault v roku 1628 vo svojej učebnici *Academie de l'espée* (Akadémia meča) v kapitole 33 o jeho strehoch a metódach a vysvetľuje ako im čelil.

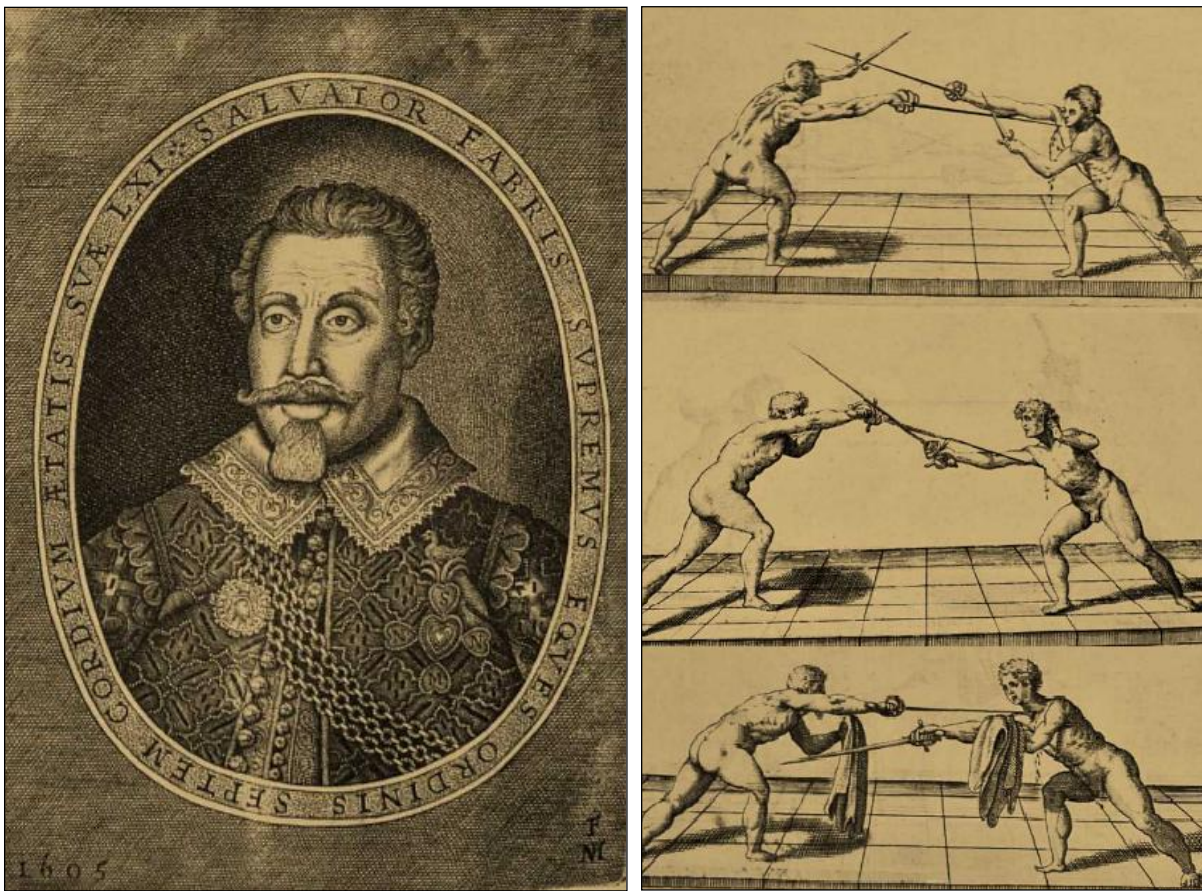
---

¹ Henry Angelo, syn veľmi známeho talianskeho majstra Domenica Angela ktorý pôsobil v Londýne v osemnástom storočí vo svojej knihe Angelo's Pic nic z roku 1834 hovorí, že Fabris pochádzal z Neapola. Toto budeme považovať za nepodložené tvrdenie.

„ Nakoľko sme sa doteraz podľa nášho názoru dostatočne zaoberali všetkými možnými všeobecnými námietkami ktoré by z rôznych strán mohli proti nášmu cvičeniu prist', máme za to, že by bolo vhodné uspokojiť konkrétne tie, ktoré boli vznesené nasledovníkmi metód Salvatora Fabrisa, muža, ktorý určite vynikal svojim bystrým a dobrým úsudkom nad mnohými ostatnými čo sa taktiež týmto umením zaoberali pred ním ale aj v jeho časoch. Tak ako mnoho iných autorov sa však aj on mylil v názore, že druhého nie je možné poraziť bez pohyblivosti a rýchlosti, alebo donútením ho k chybám svižnosťou svojich fint. S tým nemôžeme súhlasiť, pretože my nevíťazíme výlučne z príležitostí ktoré nám súper sám poskytne. Učíme sa pripraviť plán, vykonať ho napriek vôli nepriateľa a dosiahnuť ho bez akejkoľvek nehody tak, aby sme ho boli schopní aj zastaviť.“

Gérard Thibault, *Academie de l'Espée*, 1628

To že mali konkurenti Fabrisa vo veľkej úcte dokazuje aj tón v akom o ňom hovoria, ale aj ich vyjadrenia priame, či nepriame k iným majstrom kde sa tento tón často mení z obdivu na iróniu alebo dokonca opovrhovanie. Príkladom bude opäť Thibault keď už sme pri ňom. Ten komentuje správnu dĺžku zbrane tak, že priečky by mali byť v úrovni pupka jej majiteľa, pretože meč by mal byť strednej dĺžky aby sa s ním dobre zaobchádzalo, nemal by byť ani príliš krátky ani príliš dlhý. Hovorí, že je málo autorov ktorí sa vo svojich knihách tejto téme venujú a tých pár čo sa našlo sa často zbabelo schováva za dlhú zbraň aby tak boli stále ďaleko od svojho súpera. Niektorí podľa neho dokonca obhajujú dĺžku zbrane na dve dĺžky celej paže s tým, že hlavica má siahať až pod pazuchu. Síce meno autora tohto výroku neuvádza, my však vieme, že mal na mysli Capoferra (1610), ktorý je popri Fabrisovi ďalším veľikánom talianskeho šermu.

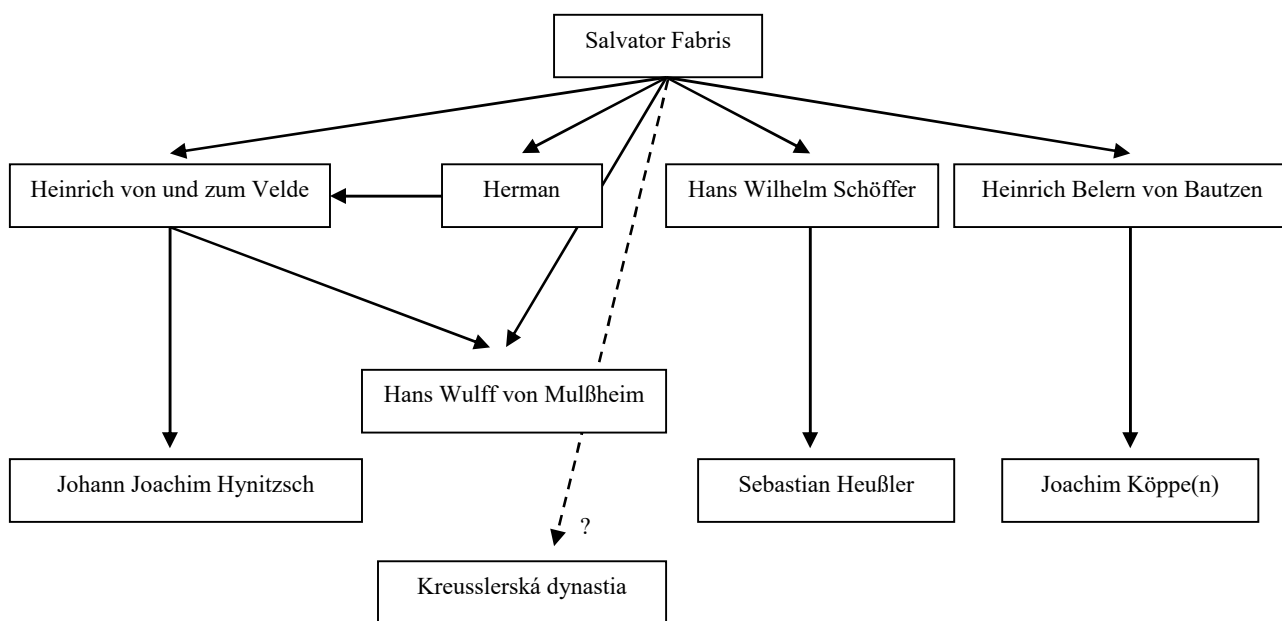
Portrét Salvatora Fabrisa a pár ukážok z edície z roku 1606

Tesne pred smrťou prenechal Fabris svoju školu svojmu študentovi, Nemcovi Hermanovi, ktorý bol neskôr zavraždený žiarlivým kolegom (cvičil v sále práve s Hermanom) menom Heinrich². Fabrisovo učenie zostalo veľmi populárne aj po jeho smrti, hlavne v severnej Európe. V úvode bilingválneho diela Johanna Joachima Hynitzscha z roku 1677, ktorý bol žiakom majstra ktorý trénoval priamo pod Fabrisom sa hovorí, že Salvatorské umenie bolo šírené do Dánska, Francúzska, Nemecka a Poľska mnohými majstrami. Ako sme si už povedali skôr, je možné identifikovať jednoznačnú Salvatorskú tradíciu, ktorá v istej i keď zmenenej forme preživala relatívne dlho a je nepochopiteľné, že zanikla a musela byť znova objavená. Existuje niekoľko známych Fabrisových priamych žiakov, najmä Nemcov ktorí vychovali ďalších. Ďalej je tiež možné vplyv alebo pozostatky tohto učenia cez prežívanie niektorých konceptov ako napríklad *caminare*³ (po nemecky *caminieren*) nachádzať

² Joachim Hynitzsch (Salvator Fabris), *Scienza e pratica d'arme di Salvatore Fabris*, 1713

³ Koncept útoku bez čakania na tempo rezolútnym nástupom na súpera s cieľom aby sa podriadiť nášmu konaniu tým, že bude konať tak ako ho sami donútime.

ešte dlho až do osemnásteho storočia. Nižšie ponúkam jednoduchý graf mne známych nemeckých učiteľov šermu, ktorí vychádzali z učenia veľkého Salvatora Fabrisa, alebo sú s jeho učením nejako spojovaní.

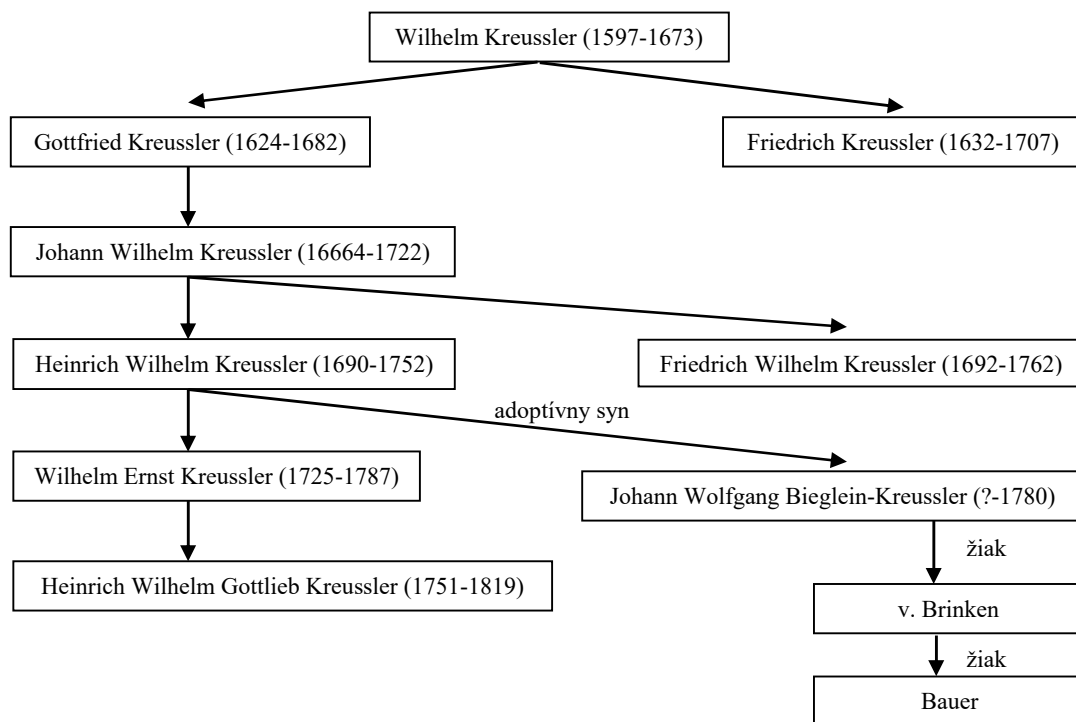
Heinrich von und zum Velde bol Fabrisovým žiakom. Hynitzsch o ňom hovorí, že je to práve on, komu môže Nemecko ďakovať za to, že sa mu zachovalo Salvatorské učenie v čistej a rýdzej nepozmenenej forme. Narodil sa v roku 1585 a zomrel v Lipsku v roku 1662⁴. Po smrti svojho kolegu, pána Hermana (zabitý študent ktorému Fabris zanechal svoju šermiareň) podľa Hynitzscha Heinrich veľmi smútil nad tak rýchlou stratou dvoch veľkých šermiarov tejto školy. Hynitzsch pokračuje, že Heinrich podával ďalej Fabrisove a Hermanove učenie ústne, ale aj písomne (knihy alebo písomný záznam priamo od Heinricha von und zum Velde nám zatiaľ nie je k dispozícii). **Hans Wulff von Mulbheim** mal šermiareň v Štrasburgu a bol tiež podľa Hynitzscha nasledovníkom Fabrisovej školy. Píše o ňom, že jeho žiaci zaplavili Európu no tak isto ako Kreusslerovci aj oni, napriek tomu, že sa zaujímali o pokračovanie Fabrisovskej školy sa postupom času od čistoty jeho učenia odklonili. Napriek tomu vraví, že majú meno tých, ktorým sa je ťažko rovnať.

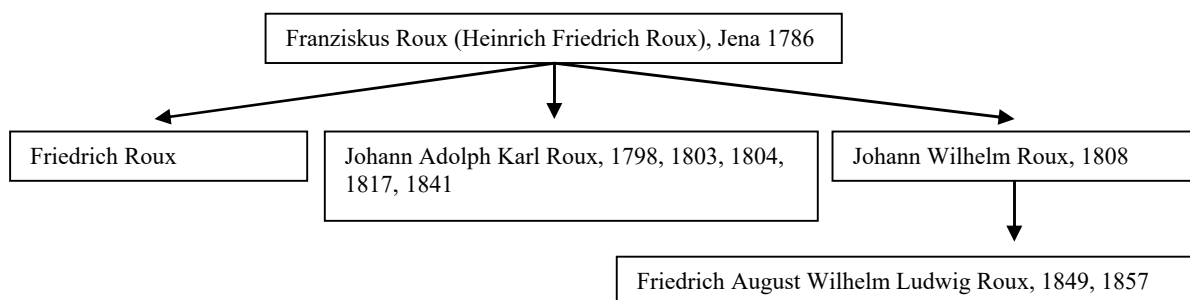
Vľavo Heinrich von und zum Velde, vpravo Wilhelm Kreussler

⁴ Die deutsche Turnkunst, Friedrich Ludwig Jahn, Ernst Wilhelm Bernhard Eiselen, 1816

Kreusslerovci boli významnou šermiarskou dynastiou ktorá položila základ nemeckej národnej školy šermu bodom. Zhruba 200 rokov členovia tejto rodiny pôsobili ako univerzitní majstri šermu, najmä na univerzite v Jene. Na tomto mieste ich spomínam, pretože ich Hynitzsch menuje ako nasledovníkov Salvatorského umenia (i keď modifikovaného) no ich pôvodnú príslušnosť k tejto tradícii nie je možné dokázať. Neskôr Kreusslerská škola aplikuje francúzske vplyvy a vzniká vlastný štýl šermu, ktorý je veľmi úspešný. Napriek tomu, že boli Kreusslerovci veľmi uznávanými učiteľmi, žiaden z nich nezanechal knihu o šerme. Táto šermiarska dynastia by si zaslúžili pozornosť sama o sebe a štúdium jej školy môže byť samostatnou témou nezávisle od neistého prepojenia jej počiatkov s Fabrisovým učením. Uvediem tu však predsa aspoň niekoľko stručných základných informácií aby bol náš prehľad komplexný. Prvým známym majstrom tohto mena bol **Wilhelm Kreussler** ktorý bol podľa niektorých informácií členom bratstva svätého Marka a v roku 1620 sa stal šermiarskym majstrom práve na univerzite v Jene. Tento muž bol veľmi obdivovaným a vplyvným učiteľom šermu a jeho obraz na ktorom má vyše sedemdesiat rokov⁵ ktorý vidíte vyššie je možné dodnes na univerzite v Jene nájsť. Majster mal 12 detí z ktorých sa štyri stali rovnako ako on učiteľmi šermu. Jeho najstarším synom bol Gottfried Kreussler, ktorý bol hlavným majstrom šermu v Lipsku a po smrti svojho otca aj v Jene. Ďalším bol Friedrich Kreussler, ktorý prevzal úrad v Jene po smrti svojho staršieho brata. Ďalší dvaja synovia vyučovali v Erfurte a Norimbergu. Nasleduje graf niekoľkých generácií majstrov (spôsobom otec → syn) Kreusslerskej dynastie ktorí pôsobili na univerzite v Jene.

Muž menom Brinken nebol priamo členom rodiny, no bol žiakom jedného z posledných Kreusslerov ktorý na univerzite pôsobil. Brinken však učil veľmi krátko, pretože mu ochrnula ruka. Majster Bauer bol Brinkenovým žiakom, v roku 1805 sa stal univerzitným vrchným učiteľom šermu a bol posledným majstrom pred nástupom Rouxovcov. Prvou knihou, kde nájdeme unifikované princípy Kreusslerskej školy je dielo ktoré napísal **Friedrich Anton Kahn**, ktorý svoju knihu vydal v roku 1739. I keď je jeho dielo už zjavne akousi zmesou talianskych a francúzskych vplyvov, v edícii z roku 1761 píše, že Fabris je Kreusslerským princípom najbližšie a že v úvode jeho knihy je možné nájsť mnoho informácií ktoré sú pravdivé a vychádzajú z podstaty umenia šermu. Pokračovateľmi učenia Kreusslerovcov bola ako už vieme šermiarska rodina Roux ktorá tento systém vyučovala v Nemecku veľmi úspešne až do počiatku 20. storočia. Nasleduje schéma jednotlivých členov tejto rodiny, dátumy pri mene udávajú rok vydania šermiarskej učebnice

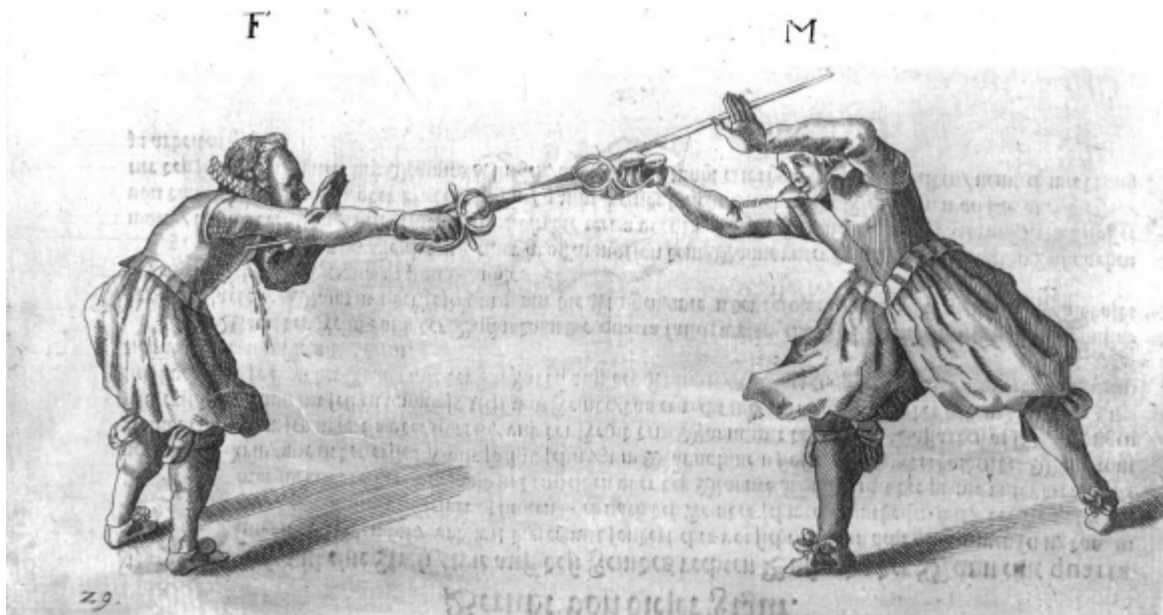

⁵ Paul Roux, Die fechtmeisterfamilien Kreußler und Roux, 1911

Vráťme sa však späť do sedemnásteho storočia. Ďalším Nemcom, ktorý svoje učenie a dielo postavil na bojovom systéme talianskych majstrov je *Freifechter Sebastian Heußler*, ktorý v roku 1615 napísal knihu s názvom *Neu Kunstlich Fechtbuch* ktorá sa dočkala niekoľkých reprintov. V roku 1616 tiež napísal podobne ako Francesco Alfieri knihu o manipulácii so zástavou pod názvom *New Künstlich Fahnenbüchlein*. Heußler sa narodil v roku 1581 v Norimbergu. Už spomínaný Hynitz (autor Fabrisovho prekladu) o Heußlerovi napísal, že bol žiakom Hansa Wilhelma Schö(ä)ffera, ktorý sa učil vo Fabrisovej škole i keď nie priamo pod ním. Kniha hovorí o šerme samotným rapírom, ale tiež o kombinácii rapíra s dýkou. Autor v úvode svojej knihy píše, že stavia svoje učenie na pánoch Fabrisovi a Capoferrovi, ako aj na ďalších známych učiteľoch jeho doby.

Neubehne veľa rokov od vydania Fabrisovho diela a presne o 14 rokov sa v roku 1620 objaví ďalšie pojednanie o šerme rapírom ktoré z neho vychádza. Tentokrát v podaní **Hansa Wilhelma Schöffera** ktorý bol učiteľom pred chvíľou spomenutého Heußlera. Ako šermiarsky majster z Marburgu vydal knihu s názvom *Grundtliche und Eigentliche beschreibung den freyen Adelichen und Ritterlichen Fechtkunst*, ktorá je akýmsi súborom cvičení, pričom by sme v nej hutnejšiu teóriu o základoch na ktorých tieto lekcie stoja hľadali márne. Napriek tomu, je rozsah lekcii obdivuhodný a táto kniha môže poskytnúť zaujímavý podklad na zaradenie konkrétnych akcií do tréningového plánu, samozrejme je nutné teoretický základ hľadať inde. Hynitz o ňom píše, že tento muž toho spravil s cieľom šíriť Salvatorské umenie do Nemecka naozaj dost, aj vydaním svojej knihy. Vrávi však, že nakoľko nebral lekcie priamo pod Fabrisovym vedením „z jeho ruky“, ale len v jeho sále ako *Vorfechter* (prvý šermiar, hodnosť v rámci školy), nenapísal svoju knihu presne podľa pravidiel Fabrisovho učenia a nevenoval ani pozornosť postupnosti základov. Podľa Hynitzsa len spísal konkrétne lekcie ktoré v škole videl alebo praktikoval.

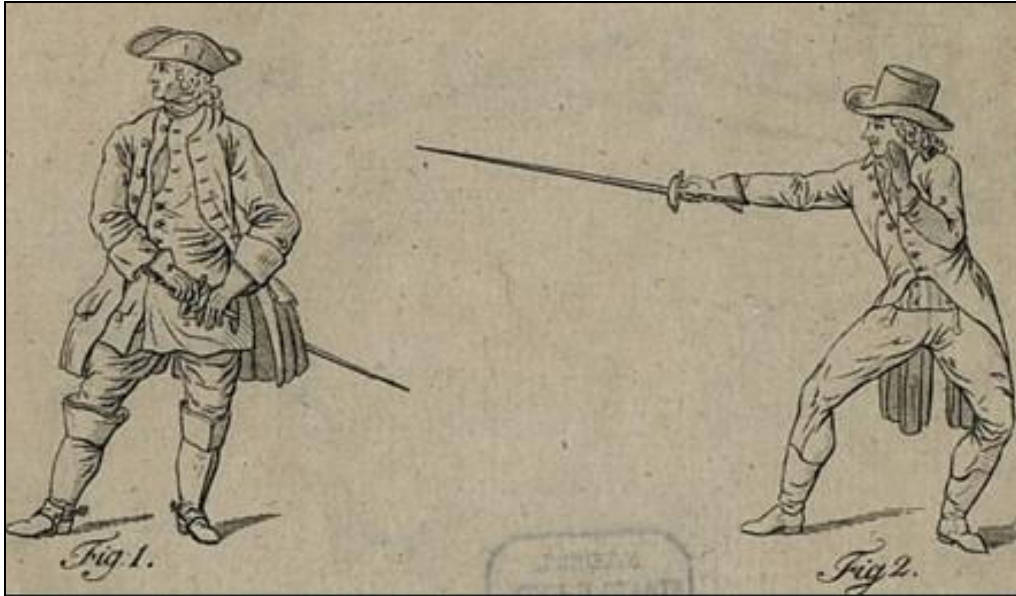
V roku 1619 napísal svoju knihu aj **Joachim Köppe(n)**, doktor filozofie a medicíny z Magdeburgu. Autor vraví, že sa rozhodol napísať knihu o šerme, aby tak poslúžil nemeckému národu, pretože už o filozofii a medicíne, ale aj práve a politike bolo napísaného veľa. Vrávi, že si všimol ako je nemecká mládež horlivá učiť sa jazde na koni a šermu a preto mladí Nemci často chodia nie na jeden, ale na dva, tri alebo štyri roky do iných krajín ako Francúzsko alebo Taliansko kde sa musia naučiť jazyku a potom tam trávajú čas pri veľkých nákladoch aby sa učili týmto disciplinám. Köppen sám ako o sebe píše už od svojej mladosti inklinoval k šermu a zbraniam a svoje prvé základy v šermiarskom umení získal na univerzite vo Wittenbergu, kde bral lekcie od muža menom **Heinrich Belern von Bautzen**. Ten bol podľa neho niekoľko rokov študentom talianskeho majstra Salvatora Fabrisa. Kniha s názvom *Newer Discurs Von der Rittermeszigen und Weitberümbten Künst des Fechtens* vyšla okrem roku 1619 ešte aj v reprintoch v rokoch 1625 a 1639. Autor vraví, že to čo učí vo svojej knihe sú všetko veci ktoré sám videl a skúsil. V úvode venovanom čitateľovi píše, že Fabrisovu knihu, ktorú od neho dostal osobne v Paríži neskopíroval, ale naučil sa z nej niektoré veci aby znásobil svoje vlastné umenie. Pokračuje, že tak ako čitateľ nájde niektoré veci vo Fabrisovej knihe ktoré v jeho nie sú, rovnako v jeho diele nájde niečo, čo nie je u Fabrisa. Vo všeobecnosti je potrebné povedať, že napriek jednoznačne dokázateľnej priamej línii ktorá týchto nemeckých autorov s Fabrisom spája musíme dať Hynitzovi za pravdu, že ich učenie už stráca čistotu a je do určitej miery modifikované.

Ukážka z práce Joachima Köppe, reprint z roku 1625

Tak ako som už povedal, Fabrisovo učenie ovplyvnilo mnoho iných autorov i keď to nemuseli byť priamo je žiaci, alebo žiaci jeho žiakov. Nemuseli už ani interpretovať verne jeho šerm, veď postupom času bolo nutné adaptovať sa na novšie trendy. Stále sa však na jeho meno odvolávajú mnohí ďalší dôležití autori šermiarskych traktátov z ktorých spomeniem napríklad Nemca s pofrancúzšteným menom **Jeanna Daniela L'Ange** s knihou z roku 1664, alebo ďalšieho Nemca pôsobiaceho v Holandsku menom **Johannes Georgius Bruchius** ktorý vo svojej knihe z roku 1671 hovorí, že kráča po ceste ktorú mu vyšliapali Salvator Fabris alebo Girard Thibault. Posledné meno ktoré pre zaujímavosť spomeniem je **Johann Adolph Karl Roux**, člen rodiny o ktorej som písal vyššie ako o nástupcoch Kreusslerskej školy. Rouxovci pokračovali v tvorení vlastnej národnej bodnej a sečnej školy, ktorá vznikla pridaním šermu sekou k už existujúcej a veľmi známej bodnej

Kreusslerskej škole. Kniha s názvom *Gründliche und vollständige Anweisung in der deutschen Fecht-Kunst auf Stoss und Hieb* vyšla v Jene v roku 1798. Autor vraví, že v jeho časoch sa šermiarska spoločnosť zvykne správať pri šermovaní ofenzívne, alebo defenzívne. To sú aj dva hlavné spôsoby ako je možné šermovať. Na základe toho potom rozdeľuje šerm na šerm v pevných nohách (*mit festem Fusse*) a na nám známe *caminiren* (*Kaminiren*). To je opäť dôkaz, kde vidíme prežívajúci odkaz Salvatorskej školy, a to dokonca na prelome 18. a 19. storočia. To ako autor popisuje tempo je tiež veľmi nápadne podobné slovám samotného veľkého majstra. Autor nás v časti o strehu nabáda tak ako jeho talianski predchodcovia, aby bola váha tela položená na zadnej nohe.

Prvé polohy, tásenie meča a streh podľa J. A. K. Rouxa, 1798

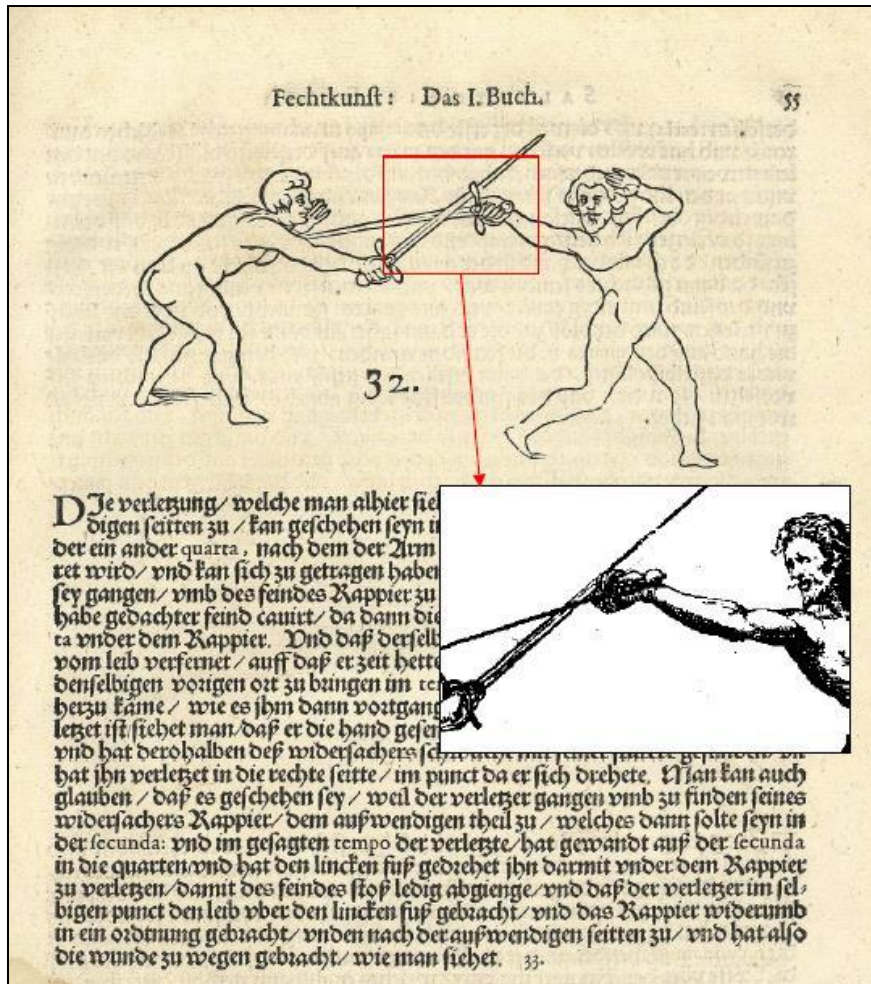
Vráťme sa však späť k Fabrisovi a jeho dielu. Okolo jeho mena nájdeme niekoľko senzačných ale rovnako záhadných a zatiaľ nepodložených tvrdení. Podľa Jacopa Gelliho bola v roku 1676 v Padove v kostole Chiesa del Santo vztýčená Fabrisova socha na pamiatku jeho slávneho mena. Známý taliansky majster Luigi Barbasetti, ktorý pôsobil na prelome 19. a 20. storočia vo Viedni v jednej zo svojich kníh píše, že na sklonku šestnásteho storočia si dokonca Fabrisa pozval do Anglicka známy Shakespeare aby mu vytvoril šermiarske choreografie do pripravovanej premiéry Hamleta. Príbeh o možnej Fabrisovej účasti na pokuse o vraždu strýka švédkeho kráľa, na ktorú si ho vraj najal sám kráľ tu ani nejdem komentovať, pretože to už by sme boli príliš mimo faktov a dôkazov.

Ak sa teraz pozrieme bližšie na dielo z roku 1606, musíme konštatovať, že táto kniha je písaná veľmi zrozumiteľne a čo je treba naozaj vyzdvihnúť je jej výborná didaktika, postupnosť a vzájomná súvislosť preberaných tém. Dielo má veľmi dobrú proporciu hutnej písanej teórie z ktorej potom môžeme vychádzať pri slušnom počte dobre komentovaných obrazových kusov. Konkrétne je ich mimo názornosti smerov sekov v knihe spolu presne 190. Kniha je ako taká v zásade rozdelená na dve knihy. V prvej sa autor venuje teórii, kde vysvetľuje základné princípy svojho učenia s mečom samotným ale tiež mečom kombinovaným s dýkou a plášťom. V porovnaní s jeho súčasníkmi Gigantim či Capoferrom nájdeme veľa rozdielnych názorov ale aj veľa spoločného. Z rozdielov spomeniem napríklad rôzny prístup k finte. Zatiaľ čo Capoferro fintu považuje za prázdnu a nebezpečnú techniku, Fabris je s jej zdržanlivým odporúčaním za určitých okolností niekde v strede a Giganti ju naopak zbožňuje a vo svojej prvej knihe hovorí, že neexistuje lepší spôsob ofenzívneho konania voči súperovi. Vo všeobecnosti však musím povedať, že aj napriek niektorým rozdielom sú všeobecné základné princípy v prvej knihe v súlade s jeho ostatnými talianskymi kolegami. Druhá kniha je však unikátna oproti ostatným dielam o šerme rapírom. Obsahuje sériu techník položených na základoch učiva z prvej knihy, i keď niektoré základné taktické prístupy sú úplne iné. Autor sám hovorí, že nechce negovať to, čo napísal v prvej knihe, že sú to všetko užitočné veci, no tu sa chce zaoberať tým, ako na súpera postupovať rezolútne bez toho aby sme museli čakať na to kedy nám sám poskytne tempo alebo vhodnú príležitosť na útok. S obsahom prvej knihy je tento postup naozaj v rozpore, pretože v prvej knihe je autor vo vyžadovaní útoku len do pohybu nohy súpera pokiaľ sa nachádzame v *misura larga* skutočne ortodoxný. Fabris tvrdí, že to sú techniky, ktoré dovtedy ešte nikto nepublikoval a sám si nie je istý či si ich vôbec niekto uvedomil⁶. Jeho kniha bola reprodukováaná a prekladaná do mnohých jazykov až do roku 1713. Ak nepočítame rôzne vlastné interpretácie ako napríklad knihu Sebastiana Heußlera, budeme hovoriť o nasledovných pôvodných verziách ako aj reprintoch a prekladoch tohto výnimočného diela. Medzi najznámejšie pôvodné vydania alebo preklady patria:

a) Anonym - Ms. KB.73.J.38 (pred 1609), rukopis uložený v Koninklijke Bibliotheek, Hague – skrátená verzia Fabrisovho *Lo Schermo*, nie je momentálne známe či bola napísaná pred alebo krátko po vydaní objemného Fabrisovho diela,

⁶ Ide o ten istý koncept *caminare* ktorý som vyššie označil za znak Salvatorského vplyvu v niektorých dielach až do osemnásteho storočia.

- b) *Scientia et Pratica Del'Arme di Salvator Fabris Padovano* (1601) – rukopis Ms. GKS 1868/r z Kodane,
 c) *De Lo Schermo, overo Scienza d'Arme* (1606),
 d) *Der kunstreichen und weiterberümeten Fechtmeisters Salvatoris Fabri Italianische Fechkvnst* (1619) – preklad Isaca Elzeviera do nemčiny
 e) *Della vera pratica & scienza d'armi libri* (1624) – podľa úvodu ide o druhú edíciu originálu z roku 1606. Rozdiel je iba v úvode a venovaní, zvyšok je pres kópiou pôvodného diela,
 f) *Dissertatio Iuridica Ad Titulos C. De Athletis Et Gladiatoribus Penitus Tollendis* (1672), autori Nerger, Joachim a Böhm, Christian,
 g) *Scienza e pratica d'arme di Salvatore Fabris* (1677) – dvojjazyčné, taliansko-nemecké vydanie od Joachima Hynitzscha,
 h) *Scienza e pratica d'arme di Salvatore Fabris* (1713) – dvojjazyčné, taliansko-nemecké vydanie od Joachima Hynitzscha.

Ukážka chyby v preklade a ilustráciách Fabrisovho diela od Isaca Elzeviera. Všimnime si rozdiel polohy čepeli.

Hynitz sa v úvode svojho reprintu Fabrisovho diela zdôveruje čitateľovi, prečo sa ho vlastne rozhodol vydať. Vrávi, že s týmto vydaním neprichádza kvôli zisku, pretože je jasné, že knihy veľmi často neprinesú dostatočný profit v porovnaní s nákladmi ktoré na ich vydanie museli byť vynaložené. Ak by to robil pre zisk, znížil by vraj náklady zmenšením písma alebo ilustrácií. Jeho cieľom je však vzdať hold veľkému majstrovi a dožiť si svojmu nemeckému národu toto dielo v kvalitnom preklade, pretože sa mnoho krát verejnosti dostalo vo forme ktorá nie je vyhovujúca. O Elzevierovom preklade hovorí, že je evidentné, že tento preklad ktorý je ešte stále možné nájsť v obchodoch s knihami robil niekto, kto nie je šermiar, preto u mnohých zasvätených vyvoláva úsmev na tvári. Naviac, ilustrácie v Elzevierovom preklade sú podľa neho takmer všetky nesprávne reprodukované, čo často pošramotilo majstrovo meno u tých, ktorí nikdy nedržali originál v ruke.

Martin Janičina
 Žoldnieri Bratislava,
 MAGISTERIUM SLOVACUM
 3/2016